

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

[Redacted]

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Contactpersoon

[Redacted]
T [Redacted]

Datum 23 april 2015
Onderwerp Uw Wob-verzoek inzake de Nota van toelichting bij het Besluit
proceskosten bestuursrecht (Stb. 1993, 763)

Ons kenmerk
640048

Uw kenmerk
1993/763 WOB

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Geachte [Redacted]

Bijlagen
1. Wettelijk kader Wob
2. Inventarislijst documenten
met openbaar te maken
documenten

In uw faxbericht van 5 maart 2015 heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) verzocht om openbaarmaking van de Nota van toelichting bij het Besluit proceskosten bestuursrecht (Stb. 1993, 763) en documenten over de nota die binnen mijn organisatie en met andere overheden zijn gewisseld.

U vraagt om de openbaarmaking van de Nota van toelichting bij het Besluit proceskosten bestuursrecht (Stb. 1993, 763), documenten (e-mails, smsjes, etc..) die onderling in mijn organisatie zijn gewisseld over de nota, alsmede documenten over de nota die ik met andere overheden heb gewisseld.

U verzoekt mij om in nader overleg met u te treden, indien ik voornemens ben om leges in rekening te brengen voor de behandeling van uw Wob-verzoek.

De ontvangst van uw bericht is schriftelijk bevestigd bij brief van 25 maart 2015, kenmerk 630281.

Per faxbericht van 5 maart 2015 hebt u ook contact gezocht met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en hebt u om openbaarmaking verzocht van voornoemde documenten. In reactie op dit bericht hebt u bij brief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, gedateerd op 11 maart 2015, een afschrift ontvangen van de Staatsbladpublicatie van de Nota van toelichting bij het Besluit proceskosten bestuursrecht en is u aanvullende informatie verstrekt over vindplaatsen van openbare documenten die verband houden met het Besluit proceskosten bestuursrecht.

Bij brief van 31 maart 2015 is de termijn waarbinnen wordt beslist op uw Wob-verzoek met vier weken verdaagd. Omdat u in uw Wob-verzoek geen telefoonnummer hebt vermeld waarop u te bereiken bent, is u in deze brief tevens verzocht om contact op te nemen met de behandelaar van uw Wob-verzoek zodat in overleg met u zou kunnen worden bepaald of met de reactie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in voldoende mate aan uw Wob-verzoek is voldaan. Daarbij zou u tevens de gelegenheid worden

geboden om aan te geven van welke specifieke documenten u openbaarmaking beoogt.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

U hebt niet gereageerd op dit verzoek om contact op te nemen.

Datum
23 april 2015

Op 3 april 2015 is aan mij ter behandeling doorgezonden het Wob-verzoek dat u per faxbericht van 5 maart 2015 bij de gemeente Leidschendam-Voorburg hebt ingediend en dat gelijklopend is aan het Wob-verzoek dat u per dezelfde datum aan mij hebt gezonden.

Kenmerk
640048

De ontvangst van het doorgezonden Wob-verzoek is bij brief van 14 april 2015, kenmerk 636857, aan u bevestigd. In deze brief is u nogmaals verzocht contact op te nemen met de behandelaar van uw Wob-verzoek. Daarbij is aangegeven dat bij het uitblijven van uw reactie, op basis van de beschikbare informatie een beslissing zal worden genomen op uw Wob-verzoek.

Ook op dit tweede verzoek om contact op te nemen, hebt u niet gereageerd.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Voor de relevante Wob-artikelen verwijs ik u naar de bijlage 1.

Inventarisatie documenten

In het kader van de behandeling van uw Wob-verzoek van 5 maart 2015 is gezocht naar waar u om hebt gevraagd, namelijk naar de Nota van toelichting bij het Besluit proceskosten bestuursrecht (Stb. 1993, 763), naar documenten die onderling in mijn organisatie zijn gewisseld over de nota, alsmede naar documenten over de nota die ik (c.q. mijn ambtsvoorganger) met andere rijksoverheden heb (heeft) gewisseld over de nota.

Op basis van uw verzoek zijn in totaal 9 documenten aangetroffen. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage 2 bij dit besluit is gevoegd. In dit besluit wordt verwezen naar de corresponderende nummers uit de inventarislijst, zodat per document duidelijk is wat is besloten.

Besluit

Het document met het nummer 1 op de lijst is de Nota van toelichting bij het Besluit proceskosten bestuursrecht (Stb 1993, 763). Dit document is reeds openbaar. Hierop is de Wob derhalve niet van toepassing. Een afschrift is u reeds toegezonden door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij voornoemd bericht van 11 maart 2015. Om u ter wille te zijn, stuur ik u niettemin nogmaals een kopie van dit document.

Ik heb besloten de documenten met nummer 2 tot en met 9 openbaar te maken met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens. Voor de motivering verwijs ik naar het onderdeel 'Overwegingen' van dit besluit.

Overwegingen

De door u gevraagde informatie – voor zover die nog niet reeds openbaar is - maak ik openbaar met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens.

De in de openbaar te maken documenten vermelde persoonsgegevens maak ik niet openbaar, omdat het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid ten aanzien van deze persoonsgegevens. Ik overweeg daarover het volgende.

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer van bij de openbaarmaking betrokken personen wordt geëerbiedigd.

In de documenten met nummers 3, 6, 7, 8 en 9 staan persoonsgegevens. Het betreft hier de namen en contactgegevens van medewerkers van mijn ministerie. Deze informatie maak ik niet openbaar. Waar het gaat om het beroepshalve functioneren van ambtenaren, kan slechts in beperkte mate een beroep worden gedaan op het belang van eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Dit ligt anders indien het betreft het openbaar maken van direct te herleiden gegevens zoals namen, functies van de ambtenaren en directe telefoonnummers. Het gaat immers om persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken daarvan verzetten. Aangezien de functies van de betrokken ambtenaren niet inhouden dat deze beroepsmatig regelmatig in de openbaarheid treden dan wel traden, en ik van oordeel ben dat dit belang zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid, heb ik de persoonsgegevens van deze ambtenaren verwijderd uit de openbaar te maken documenten.

Voor de behandeling van dit Wob-verzoek breng ik geen leges in rekening.

Wijze van openbaarmaking

De documenten op de inventarislijst treft u bij dit besluit aan.

De stukken die met dit besluit voor een ieder openbaar worden, zullen op www.rijksoverheid.nl worden geplaatst.

Hoogachtend,
De Minister van Veiligheid en Justitie,
namens deze,

M.H.A. van der Meer Mohr - Soons
Coördinator juridische procedures
Sector Juridische Zaken

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Datum
23 april 2015

Kenmerk
640048

Bezwaarclausule

Tegen dit besluit kunt u binnen zes weken na de dag waarop dit is bekend gemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet door de indiener zijn ondertekend en bevat ten minste zijn naam en adres, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden waarop het bezwaar rust. Dit bezwaarschrift moet worden gericht aan: de Minister van Veiligheid en Justitie, t.a.v. directie Wetgeving en Juridische Zaken, Sector Juridische Zaken, Postbus 20301, 2500 EH Den Haag.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Datum
23 april 2015

Kenmerk
640048

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Wob

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. document: een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat;
- b. bestuurlijke aangelegenheid: een aangelegenheid die betrekking heeft op beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering ervan;
- c. intern beraad: het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid;
- d. niet-ambtelijke adviescommissie: een van overheidswege ingestelde instantie, met als taak het adviseren van een of meer bestuursorganen en waarvan geen ambtenaren lid zijn, die het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren adviseren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd. Ambtenaren, die secretaris of adviserend lid zijn van een adviesinstantie, worden voor de toepassing van deze bepaling niet als leden daarvan beschouwd;
- e. ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie: een instantie, met als taak het adviseren van één of meer bestuursorganen, die geheel of gedeeltelijk is samengesteld uit ambtenaren, tot wier functie behoort het adviseren van het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd;
- f. persoonlijke beleidsopvatting: een opvatting, voorstel, aanbeveling of conclusie van een of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten;
- g. milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;
- h. hergebruik: het gebruik van informatie die openbaar is op grond van deze of een andere wet en die is neergelegd in documenten berustend bij een overheidsorgaan, voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel binnen de publieke taak waarvoor de informatie is geproduceerd;
- i. overheidsorgaan:
  - 1°. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
  - 2°. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

Artikel 6

1. Het bestuursorgaan beslist op het verzoek om informatie zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen.
2. Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt voor de afloop van de eerste termijn schriftelijk gemotiveerd mededeling gedaan aan de verzoeker.
3. Onverminderd artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de termijn voor het geven van een beschikking opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop het bestuursorgaan de verzoeker mededeelt dat toepassing is gegeven aan artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht, tot de dag waarop door de belanghebbende of belanghebbenden een zienswijze naar voren is gebracht of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
4. Indien de opschorting, bedoeld in het derde lid, eindigt, doet het bestuursorgaan daarvan zo spoedig mogelijk mededeling aan de verzoeker, onder vermelding van de termijn binnen welke de beschikking alsnog moet worden gegeven.
5. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken, wordt de informatie verstrekt tegelijk met de bekendmaking van het besluit, tenzij naar verwachting een belanghebbende bezwaar daar tegen heeft, in welk geval de informatie niet eerder wordt verstrekt dan twee weken nadat de beslissing is bekendgemaakt.
6. Voor zover het verzoek betrekking heeft op het verstrekken van milieu-informatie:
  - a. bedraagt de uiterste beslistermijn in afwijking van het eerste lid twee weken indien het bestuursorgaan voornemens is de milieu-informatie te verstrekken terwijl naar verwachting een belanghebbende daar bezwaar tegen heeft;
  - b. kan de beslissing slechts worden verdaagd op grond van het tweede lid, indien de

- omvang of de gecompliceerdheid van de milieu-informatie een verlenging rechtvaardigt;
- c. zijn het derde en vierde lid niet van toepassing.

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
  - a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
  - b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
  - c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
  - d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.
2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
  - a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
  - b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
  - c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
  - d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
  - e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
  - f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
  - g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.
3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.
4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voorzover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voorzover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.
5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.
6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.
7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voorzover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
  - a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
  - b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.
8. Voorzover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Inventarislijst Wob-verzoek over Nota van Toelichting bij Besluit proceskosten bestuursrecht (Stb. 1993, 763)

Nummer	Document	Openbaarmaking	Weigeringsgrond(en)
1	Besluit proceskosten bestuursrecht met Nota van toelichting (Stb. 1993, 673)	Reeds openbaar	
2	Nader rapport 17 december 1993 inzake het ontwerp van het Besluit proceskosten bestuursrecht - gezonden aan het Kabinet van Koningin.	Wordt openbaar gemaakt.	
3	Interne minuut 17 december 1993 aanbieding ter ondertekening Nader rapport.	Wordt openbaar gemaakt, m.u.v. persoonsgegevens	Artikel 10, lid 2, sub e, Wob
4	Advies Raad van State 15 december 1993 inzake het Ontwerp-besluit proceskosten bestuursrecht en nota van toelichting.	Wordt openbaar gemaakt.	
5	Aanbieding aan Kabinet van de Koningin 16 november 1993 - verzoek ontwerp ter advisering aan Raad van State voor te leggen.	Wordt openbaar gemaakt.	
6	Interne minuut 15 november 1993 aanbieding ter ondertekening voordracht adviesaanvraag Raad van State inzake Besluit proceskosten bestuursrecht en nota van toelichting	Wordt openbaar gemaakt, m.u.v. persoonsgegevens	Artikel 10, lid 2, sub e, Wob
7	Brief minister van Justitie aan Vice-president van de Raad van State 16 november 1993 met verzoek om voorrangverlening advies.	Wordt openbaar gemaakt, m.u.v. persoonsgegevens	Artikel 10, lid 2, sub e, Wob
8	Interne minuut 2 november 1993 aanbieding ter ondertekening MR-formulier inzake Besluit proceskosten bestuursrecht + bijlage en nota van toelichting.	Wordt openbaar gemaakt, m.u.v. persoonsgegevens	Artikel 10, lid 2, sub e, Wob
9	Interne minuut van 15 juli 1993 aanbieding ter ondertekening adviesaanvragen Proeve Ontwerp-besluit Besluit proceskosten bestuursrecht + bijlage en nota van toelichting.	Wordt openbaar gemaakt, m.u.v. persoonsgegevens	Artikel 10, lid 2, sub e, Wob

763

Besluit van 22 december 1993, houdende nadere regels betreffende de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke procedures (Besluit proceskosten bestuursrecht)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie van 16 november 1993, Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr. 407324/93/6, gedaan mede namens Onze Minister van Binnenlandse Zaken;

Gelet op artikel 8:75 van de Algemene wet bestuursrecht;

De Raad van State gehoord (advies van 15 december 1993, nr. W03.93.0753);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Justitie van 17 december 1993, Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr. 417687/93/6, uitgebracht mede namens Onze Minister van Binnenlandse Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

Een veroordeling in de kosten als bedoeld in artikel 8:75 van de Algemene wet bestuursrecht kan uitsluitend betrekking hebben op:

- a. kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand,
- b. kosten van een getulge of deskundige die door een partij is meegebracht of opgeroepen, dan wel van een deskundige die aan een partij verslag heeft uitgebracht,
- c. reis- en verblijfkosten van een partij,
- d. verletkosten van een partij, en
- e. kosten van uittreksels uit de openbare registers, telegrammen, internationale telexen, internationale telefaxen en internationale telefoongesprekken.

Artikel 2

1. Het bedrag van de kosten wordt bij de uitspraak als volgt vastgesteld:
  - a. ten aanzien van de kosten, bedoeld in artikel 1, onderdeel a: overeenkomstig het in de bijlage opgenomen tarief;
  - b. ten aanzien van de kosten, bedoeld in artikel 1, onderdeel b: op de vergoeding die ingevolge artikel 8:36, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht is verschuldigd;
  - c. ten aanzien van de kosten, bedoeld in artikel 1, onderdeel c:

overeenkomstig artikel 6, eerste lid, onderdeel III, van het Besluit tarieven in strafzaken;

d. ten aanzien van de kosten, bedoeld in artikel 1, onderdeel d: overeenkomstig een tarief dat, afhankelijk van de omstandigheden, tussen f 10,- en f 117,- per uur bedraagt;

e. ten aanzien van de kosten, bedoeld in artikel 1, onder e: op de werkelijke kosten.

2. Indien een partij gedeeltelijk in het gelijk is gesteld of indien het beroep is ingetrokken omdat gedeeltelijk aan de indiener van het beroepschrift is tegemoetgekomen, kan het op grond van het eerste lid vastgestelde bedrag worden verminderd.

3. In bijzondere omstandigheden kan van het eerste lid worden afgeweken.

Artikel 3

1. Samenhangende zaken worden voor de toepassing van artikel 2, eerste lid, onder a, beschouwd als één zaak.

2. Samenhangende zaken zijn: gelijktijdig of nagenoeg gelijktijdig door een of meer belanghebbenden tegen nagenoeg identieke besluiten op vergelijkbare gronden ingestelde beroepen waarin rechtsbijstand als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, is verleend door een of meer personen die deel uitmaken van hetzelfde samenwerkingsverband en van wie de werkzaamheden in elk van de zaken nagenoeg identiek konden zijn.

Artikel 4

De in dit besluit bedoelde bedragen kunnen bij regeling van Onze Minister van Justitie worden gewijzigd voor zover het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie daartoe aanleiding geeft.

Artikel 5

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 1994.

Artikel 6

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit proceskosten bestuursrecht.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 22 december 1993

Beatrix

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales

Uitgegeven de *dertigste* december 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Justitie
Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 11 januari 1994, nr. 7

Bij besluit proceskosten bestuursrecht

TARIEF als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel a, van het Besluit proceskosten bestuursrecht

Het bedrag van de kosten, bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van het Besluit proceskosten bestuursrecht, wordt vastgesteld door aan de verrichte proceshandelingen punten toe te kennen overeenkomstig onderstaande lijst (A) en die punten te vermenigvuldigen met de waarde per punt (B) en met de toepasselijke wegingsfactoren (C).

A. PUNTEN PER PROCESHANDELING

A1. procedures waarop hoofdstuk 8 Algemene wet bestuursrecht van toepassing of van overeenkomstige toepassing is

	<i>punten</i>
<i>beroep en hoger beroep</i>	
1. beroepschrift/verweerschrift (artikel 6:4; 8:42)	1
2. repliek/dupliek (8:43, eerste lid) / schriftelijke uiteenzetting (8:43, tweede lid)	0,5
3. verschijnen (inlichtingen)comparitie (8:44)	0,5
4. schr. inlichtingen (8:45)	0,5
5. bijwonen getuigenverhoor (8:46)	0,5
6. schriftelijke zienswijze na verslag deskundigenonderzoek (8:47, vijfde lid)	0,5
7. bijwonen onderzoek ter plaatse (8:50, derde lid)	0,5
8. verschijnen zitting (8:56)	1
9. nadere zitting (8:64)	0,5
<i>verzet</i>	
10. verzetschrift (8:55, eerste lid)	0,5
11. verschijnen zitting (8:55, derde lid)	0,5
<i>voorlopige voorziening</i>	
12. verzoekschrift (8:81, 8:87)	1
13. verschijnen zitting (8:83)	1
<i>herziening</i>	
14. verzoekschrift (8:88)	1
<i>A2. prejudiciële procedures bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen</i>	
1. schriftelijke opmerkingen	2
2. verschijnen mondelinge behandeling	2
<i>A3. procedures bij het Benelux-gerechtshof</i>	
1. memorie	2
2. pleidooi	2

B. WAARDE PER PUNT

1 punt = f 710,-

C. WEGINGSFACTOREN

C1. Gewicht van de zaak

<i>gewicht</i>	<i>factor</i>
zeer licht	0,25
licht	0,5
gemiddeld	1
zwaar	1,5
zeer zwaar	2

C2. Samenhangende zaken

<i>aantal samenhangende zaken</i>	<i>factor</i>
minder dan 4	1
4 of meer	1,5

NOTA VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

factor

0,25
0,5
1
1,5
2

1. Aard en opzet

Ingevolge artikel 8:75 (was 8.2.6.9), eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) dienen bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te worden gesteld betreffende de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke procedures voor de rechtbank. Dit besluit bevat die regels. Zij gelden vanzelfsprekend ook voor de procedures waarop artikel 8:75 van overeenkomstige toepassing is verklaard.

factor

1
1,5

Artikel 8:75, eerste lid, Awb luidt:

1. De rechtbank is bij uitsluiting bevoegd een partij te veroordelen in de kosten die een andere partij in verband met de behandeling van het beroep bij de rechtbank redelijkerwijs heeft moeten maken. Een natuurlijke persoon kan slechts in de kosten worden veroordeeld in geval van kennelijk onredelijk gebruik van procesrecht. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld.

Aan de in de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 22 495 aangekondigde begrensde kostenveroordeling (Kamerstukken II 1991/92, nr. 3, blz. 152; zie ook memorie van antwoord (nr. 6), blz. 150-154) is als volgt vorm gegeven.

Artikel 1 somt limitatief op welke kostenposten onder de kostenveroordeling kunnen worden gevat.

Artikel 2 geeft aan hoe de hoogte van de toegewezen posten door de rechter wordt vastgesteld. Inzake de kosten van rechtsbijstand wordt daartoe verwezen naar een bijlage die de structuur heeft van de bekende in burgerlijke zaken gehanteerde liquidatietarieven. Voor de kosten van getuigen en deskundigen en van reis- en verblijfkosten van partijen wordt verwezen naar het Besluit tarieven in strafzaken. Bij dat besluit wordt ook aangeknoopt voor de hoogte van de uurtarieven voor verletkosten. De (overige) verschotten worden op het werkelijke bedrag bepaald.

Het is een eenvoudige regeling die de justitiabele zekerheid geeft en de taak van de bestuursrechter niet onnodig verzwaaert. De belasting van de rechterlijke macht als geheel vermindert zelfs ten opzichte van de situatie waarin alle uit bestuursrechtelijke procedures voortvloeiende vorderingen tot proceskostenvergoeding in afzonderlijke procedures voor de civiele rechter zouden worden gebracht.

De regeling sluit inhoudelijk aan bij bestaande vergelijkbare regelingen van proceskostenvergoedingen, die in het algemeen naar tevredenheid functioneren en waarmee reeds ruime ervaring is opgedaan. Zo baseren de administratieve rechters die een regeling voor de proceskostenveroordeling hanteren, het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep in ambtenarenzaken (CRvB 17-12-1991, TAR 1992, 38; AB 1992, 163, m.nt. HH), hun regels eveneens op het liquidatietarief rechtbanken en hoven. Dit brengt onder andere mee dat de vergoedingen grotendeels forfaitair zijn. De kostenveroordeling is, naar algemeen is erkend in het civiele recht, niet bedoeld als volledige schadevergoeding, maar als een tegemoetkoming in de kosten.

2. Financiële gevolgen

Bij gebreke van een regeling inzake de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke zaken vindt thans op basis van vaste jurisprudentie van de burgerlijke rechter integrale vergoeding plaats van redelijke kosten van in redelijkheid aangewende rechtsbijstand in gevallen waarin een

besluit van de overheid door de administratieve rechter is vernietigd. Invoering van de onderhavige regeling van een beperkte proceskostenvergoeding berust, behalve op overwegingen van billijkheid en van harmonisatie met het privaatrecht, op de overweging dat het niet invoeren van een regeling, gelet op bovengenoemde jurisprudentie, een te groot en onzeker budgettair beslag zou leggen op de overheidsuitgaven (zoals ook in de parlementaire stukken betreffende artikel 8:76 Awb ultvoerig is besproken). Het onderhavige besluit leidt tot besparingen op de overheidsuitgaven ten opzichte van het ongewijzigd laten voortbestaan van de huidige situatie. De normvergoedingen die de in de kosten veroordeelde bestuursorganen onder het besluit zullen zijn verschuldigd, liggen immers gemiddeld lager dan de op basis van bedoelde jurisprudentie verschuldigde bedragen. Over de omvang van de besparingen voor de bestuursorganen kunnen geen exacte uitspraken worden gedaan vanwege de veelheid van betrokken factoren (aard van de procedure, gewicht van de zaak, gegrondheidspercentage, percentage kostenveroordelingen, percentage ingeschakelde rechtsbijstand).

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1

Dit artikel somt limitatief op welke kostenposten onder de kostenveroordeling kunnen worden gevat. Niet elke post behoeft steeds te worden toegewezen: ingevolge de wet moeten de kosten werkelijk zijn gemaakt en dient men de kosten in verband met de procedure bij de bestuursrechter redelijkerwijs te hebben moeten maken.

Onderdeel a

Dit onderdeel is vergelijkbaar met de bijdrage in het salaris voor de gemachtigde/advocaat in civiele zaken. Buitengerechtigde kosten vallen eronder voor zover het voorbereiding van stukken en instructie van de zaak betreft. Artikel 8:24 (was 8.1.5.4) Awb spreekt van «bijstaan» naast «vertegenwoordigen». De in artikel 1, onderdeel a, bedoelde rechtsbijstand omvat beide.

Procesvertegenwoordiging is in het bestuursrecht niet verplicht. Als men zich laat bijstaan, is de keuze van een rechtsbijstandverlener in beginsel vrij (de rechter heeft de bevoegdheid om bijstand of vertegenwoordiging door een persoon tegen wie ernstige bezwaren bestaan, te weigeren ingevolge artikel 8:25 (was 8.1.5.5) Awb. Dat betekent echter niet dat elke vorm van bijstand, door wie dan ook verleend, in het kader van een kostenveroordeling voor vergoeding in aanmerking dient te komen.

De in onderdeel a gegeven omschrijving sluit – in overeenstemming met andere proceskostenregelingen – allereerst niet professioneel verleende bijstand uit. Het hoeft niet te gaan om iemand die uitsluitend of in hoofdzaak zijn beroep maakt van het verlenen van rechtsbijstand. Waar het om gaat, is dat het verlenen van rechtsbijstand behoort tot zijn beroepsmatige taak, zoals dat bij voorbeeld vaak bij sociale raadslieden (op bepaalde rechtsgebieden) het geval is. Met de huidige praktijk, waarin rechtsbijstandverleners van velerlei pluimage optreden, is het niet goed verenigbaar wettelijke eisen van vakbekwaamheid te stellen. Wel kan ervan worden uitgegaan dat bij voorbeeld advocaten, juristen werkzaam bij de stichtingen rechtsbijstand en vakbondsjuristen aan het criterium van artikel 1, onderdeel a, voldoen, terwijl personen zonder enige juridische scholing niet geacht kunnen worden beroepsmatig rechtsbijstand te verlenen.

ter is vernietigd.
rkte proceskosten-
lijkheid en van
g dat het niet
jurisprudentie, een
de overheidsultgaven
rtikel 8:75 Awb
t tot besparingen op
gd laten voortbestaan
e in de kosten
ien zijn verschuldigd,
bedoelde jurispru-
n de besparingen voor
worden gedaan
an de procedure,
entage kosten-
stand).

nder de kosten-
ehoeft steeds te
osten werkelijk zijn
i procedure bij de
aken.

het salaris voor de
chtelijke kosten vallen
en instructie van de
van «bijstaan» naast
bedoelde rechtsbij-

ht niet verplicht. Als
ijstandverlener in
bijstand of vertegen-
wezaren bestaan, te
Dat betekent echter ni
zend, in het kader van
erking dient te komen
in overeenstemming
et professioneel
amand die uitsluitend
an rechtsbijstand. W.
j behoort tot zijn
bij sociale raadsliede
i huidige praktijk, wa
raden, is het niet go
j te stellen. Wel kan
iten, juristen werkza
ten aan het criteriu
en zonder enige
roepsmatig rechts

De omschrijving sluit ten tweede niet door derden verleende rechtsbijstand uit.

De door een interne juridische dienst van een bedrijf of van een tot dezelfde groep behorend bedrijf aan een procedure bestede tijd kan niet worden aangemerkt als door een derde verleende rechtsbijstand en komt derhalve niet voor vergoeding in aanmerking. Een zelf procederende particulier kan immers ook uitsluitend zijn verletkosten, zijn «zichtbaar» door de procedure veroorzaakte tijdverzuim wegens bij voorbeeld het bijwonen van een zitting, vergoed krijgen. Nogmaals, de proceskostenvergoeding beoogt niet en moet niet beogen een volledige vergoeding te zijn. Dat bepaalde proceskosten voor eigen rekening blijven, behoort tot de normale risico's van het maatschappelijk verkeer.

Tenslotte zij opgemerkt, dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen belanghebbenden die wel en die niet een particuliere voorziening, zoals een rechtsbijstandverzekering of een rechtsbijstand insluitend lidmaatschap van een vakbond, hebben getroffen. Beide categorieën komen gelijkelijk in aanmerking voor vergoeding van kosten van rechtsbijstand onder het besluit.

Onderdeel b

De partij die zelf een getuige of deskundige heeft meegebracht of opgeroepen, dan wel aan wie een deskundigenverslag is uitgebracht, is ingevolge artikel 8:36 (was 8.1.6.4), tweede lid, Awb aan deze een vergoeding verschuldigd. Door de rechtbank opgeroepen getuigen, deskundigen en tolken en door de rechtbank geïnitieerde deskundigenonderzoeken komen daarentegen, ingevolge het eerste lid, ten laste van het Rijk. Het is daarom redelijk alleen in het eerste geval de kosten aan de partij die in de kosten wordt veroordeeld, door te berekenen.

Onderdeel c

De reis- en verblijfkosten die een partij heeft gemaakt om bij voorbeeld een zitting bij te wonen, kunnen onder de proceskostenveroordeling vallen, indien de rechter oordeelt dat de desbetreffende partij de kosten redelijkerwijs in verband met de procedure heeft moeten maken. De regeling is op dit punt ruimer dan die van het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep (in ambtenarenzaken), die deze post niet afzonderlijk plachten toe te wijzen. De reis- en verblijfkosten van een eventuele gemachtigde zijn reeds begrepen in de vergoeding voor rechtsbijstand (onderdeel a).

Onderdeel d

De rechter kan in de kostenveroordeling een vergoeding voor verletkosten opnemen, uiteraard voor zover men deze redelijkerwijs heeft moeten maken. Verletkosten zijn kosten van tijdverzuim voor bij voorbeeld het persoonlijk bijwonen van een zitting. Het gaat dus niet om tijdverzuim door bij voorbeeld het lezen van stukken; dergelijke kosten moeten voor rekening van partijen zelf blijven.

Behalve in de civiele kantongerechtsprocedure komt vergoeding van verletkosten van een partij in geen enkele andere – civiel- of bestuursrechtelijke – proceskostenregeling voor. Sinds 30 december 1991 kan de kantonrechter ingevolge artikel 57a, eerste lid, tweede volzin, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een door hem vast te stellen bedrag voor noodzakelijke verletkosten opnemen onder de proceskosten. Er is nog geen duidelijk beeld van de mate waarin en de wijze waarop (bijvoorbeeld hoogte van de toegekende bedragen) de bepaling wordt toegepast. De indruk bestaat dat de kantonrechter van zijn bevoegdheid een – in beide

opzichten – spaarzaam gebruik maakt. Omdat de regeling voor de civiele kantongerechtsprocedure nog zo jong is en er geen goede redenen zijn waarom in bestuursrechtelijke procedures – waarin proces-vertegenwoordiging evenmin verplicht is – een andere regeling zou moeten gelden, is ervoor gekozen vergoeding van verlatkosten in het bestuursprocesrecht mogelijk te maken. Het zou bovendien onterecht en ondoelmatig zijn om partijen te ontmoedigen om zonder rechtsbijstand te procederen.

Onderdeel e

De in dit onderdeel bedoelde kosten worden in de civiele regelingen aangeduid met: verschotten van de procureur/gemachtigde. In de onderhavige regeling is het procederen met een gemachtigde geen voorwaarde voor vergoeding van deze kosten. Ook hier komen de kosten uiteraard slechts voor vergoeding in aanmerking, voor zover men deze in verband met de procedure redelijkerwijs heeft moeten maken.

De opsomming is ontleend aan artikel 2, tweede lid, van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand. Normale kantoorkosten, zoals kosten voor porti, kopiëren en telefoneren, vallen er niet onder. De vergoeding van het griffierecht is reeds elders in de Awb geregeld.

Door het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep (in ambtenarenzaken) placht een vergoeding voor verschotten niet afzonderlijk te worden toegewezen.

Artikel 2

De hoogte van het bedrag dat degene die in de kosten is veroordeeld moet betalen, wordt door de bestuursrechter bij de uitspraak vastgesteld aan de hand van de in dit artikel gegeven maatstaven.

Eerste lid, onderdeel a/bijlage

Het tarief voor de berekening van de kosten van rechtsbijstand is ten behoeve van de overzichtelijkheid opgenomen in een bijlage bij het besluit.

Zoals gezegd, is in navolging van de praktijk bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep (in ambtenarenzaken) aansluiting gezocht bij de civiele liquidatietarieven, in het bijzonder bij het tarief rechtbanken en hoven.

De bijlage bevat de onderdelen A (punten per proceshandeling), B (waarde per punt) en C (wegingsfactoren) en geeft de formule voor de vaststelling van de kosten van rechtsbijstand: $A \times B \times C$.

In lijst A is aan elke proceshandeling een met de gemiddelde werkbelasting corresponderend aantal punten toegekend, variërend van 0 tot 2. Het totale puntental in een zaak wordt vermenigvuldigd met de waarde per punt (B), thans – evenals in een civiele rechtbankzaak met een belang van onbepaalde waarde – gesteld op f 710,-. Om recht te doen aan de verschillen tussen zaken wordt vervolgens het totaal van $A \times B$ vermenigvuldigd met een of twee wegingsfactoren (C).

Het gewicht van een zaak wordt uitgedrukt in wegingsfactor C1, die varieert van 0,25 voor een zeer lichte zaak tot 2 voor een zeer zware zaak. Het gewicht van een zaak wordt bepaald door het – al dan niet in geld uit te drukken – belang en de ingewikkeldheid. Het is niet wenselijk om de rechter aan nadere criteria voor de bepaling van het gewicht te binden. De rechter zou echter desgewenst bijlage I.A bij het Besluit vergoedingen

rechtsbijstand tot richtsnoer kunnen nemen. Het opnemen van factor C1 berust op de overweging dat enerzijds het met een gemachtigde voeren van bagatelprocedures niet moet worden aangemoedigd, en, anderzijds, dat de vergoeding evenredig dient te zijn met de prestatie van de gemachtigde. Ook de Centrale Raad van Beroep in ambtenarenzaken (CRvB) hanteert het criterium van bewerkelijkheid/gecompliceerdheid van een zaak. Bij dit principe wordt in het onderhavige besluit aangesloten, zij het dat toepassing van een vermenigvuldigingsfactor passender wordt geacht dan het door de CRvB gehanteerde systeem van bijtelling van punten.

Wegingsfactor C2 is bedoeld om de werking van artikel 3 van het besluit te verzachten. In bestuursrechtelijke zaken komt het vaak voor dat jegens een of meer belanghebbenden vrijwel identieke besluiten worden genomen en dat deze daartegen, bijgestaan door één rechtsbijstandverlener, min of meer tegelijkertijd vrijwel identieke beroepschriften indient of indienen. Ingevolge artikel 3 omvat in dergelijke samenhangende zaken een kostenveroordeling voor rechtsbijstand slechts het bedrag dat in één zaak zou worden toegekend. Voor de rechtsbijstandverlener maakt het immers inhoudelijk niet uit of hij een procedure over één of bij voorbeeld vier gelijksoortige besluiten voert. Aangezien vier besluiten, en zeker vier cliënten, praktisch echter meer werk met zich meebrengen dan één, is het redelijk dit in de proceskostenvergoeding tot uitdrukking te brengen. Daartoe is in de regeling vermenigvuldigingsfactor C2 opgenomen, die meebrengt dat de rechtsbijstandvergoeding in de voor dat doel als één zaak beschouwde samenhangende zaken, wordt vermenigvuldigd met een factor 1,5 als het om vier of meer samenhangende zaken gaat.

Die – onvermijdelijk enigszins arbitraire – grens van vier is ontleend aan de regeling van de CRvB (bijlage bij CRvB 17 december 1991, TAR 1992, 38; AB 1992, 163, m.n. HH). Die regeling kent voor hetzelfde verschijnsel een iets ander systeem van bonussen; voor een cluster van vier tot en met tien ambtenaren wordt 0,5 punt (en voor een cluster van meer dan tien ambtenaren 1 punt) bij de aan de verrichte proceshandelingen toegekende punten opgeteld.

Eerste lid, onderdeel b

Artikel 8:36 (was 8.1.6.4), tweede lid, Awb bepaalt dat het bij en krachtens de Wet tarieven in strafzaken bepaalde van overeenkomstige toepassing is op de vergoeding die een partij aan «zijn» getuige of deskundige moet betalen. Het ligt voor de hand om dezelfde vergoeding dan ook door te berekenen aan de partij die in de kosten is veroordeeld. De tarieven zijn te vinden in het op die wet gebaseerde Besluit tarieven in strafzaken (BTSZ), dat ook in vele andere procedures van (overeenkomstige) toepassing is.

Eerste lid, onderdeel c

Het BTSZ bevat ook regels voor de berekening van reis- en verblijfkosten. In onderdeel c wordt direct verwezen naar onderdeel III van artikel 6, eerste lid, BTSZ, dat wil zeggen vergoeding van de reiskosten per openbaar middel van vervoer, niet zijnde een taxi, per tweede klasse onderscheidenlijk van de werkelijke verblijfkosten tot ten hoogste f 83,40 per dag.

3
n
n
r
net
aad
ten
d
eld
in
roep
en-
onder
s
de
kbe-
ot 2.
arde
relang
de
nenig-
die
e zaak.
jeld uit
n de
iden. De
igen

Eerste lid, onderdeel d

De rechter zal hier per geval moeten bezien wat redelijk is. Voor het bepalen van het uurtarief voor verletkosten is aanknoping gezocht bij de in artikel 2, eerste lid, van het BTSZ vermelde uurtarieven. De rechter zal daaruit, onder meer lettend op de beroepsuitoefening en de gegoedheid van partijen en de aard van de zaak, per geval een passend tarief kunnen kiezen.

Eerste lid, onderdeel e

Een opgave van deze kosten dient vanzelfsprekend – naar het oordeel van de rechter voldoende gespecificeerd en onderbouwd – tijdig voor de uitspraak te worden ingediend.

Tweede lid

Het tweede lid stelt buiten twijfel dat de rechter, in geval bij een kostenveroordeling toewijst ten gunste van een partij die slechts gedeeltelijk gelijk heeft gekregen, de bevoegdheid heeft niet «het volle pond» toe te kennen. Dit geldt ook in geval het beroep is ingetrokken omdat het bestuursorgaan gedeeltelijk aan de indiener van het beroep-schrift is tegemoetgekomen.

Derde lid

In uitzonderlijke gevallen kan strikte toepassing van deze regeling onrechtvaardig uitpakken. Daarom is bepaald dat de rechter in bijzondere omstandigheden de volgens het besluit berekende vergoeding – overigens zonder af te doen aan het karakter van een tegemoetkoming in de daadwerkelijke kosten – kan verlagen of verhogen. Het gaat hier werkelijk om uitzonderingen, bij voorbeeld een geval waarin de burger door gebrekkige informatieverstrekking door de overheid op uitzonderlijk hoge kosten voor het verzamelen van het benodigde feitenmateriaal is gejaagd.

Artikel 3

Eerste lid

Zoals gezegd, komt het in bestuursrechtelijke zaken nogal eens voor, dat jegens meer belanghebbenden vrijwel identieke besluiten worden genomen en dat deze daartegen, bijgestaan door één gemeenschappelijke rechtsbijstandverlener, min of meer tegelijkertijd vrijwel identieke beroepschriften indienen. Ingevolge artikel 3 omvat in dergelijke samenhangende zaken een kostenveroordeling voor rechtsbijstand slechts het bedrag dat in één zaak zou worden toegekend. Voor de rechtsbijstandverlener maakt het immers inhoudelijk niet uit of hij een procedure over één of bij voorbeeld vier gelijksoortige besluiten voert. Dit bedrag wordt verdeeld over alle «samenhangende» appellanten.

De werking van dit artikel wordt bij grotere aantallen samenhangende zaken verzacht door wegingsfactor C2. Zie daarvoor de artikelsgewijze toelichting op artikel 2, eerste lid, onder a.

Tweede lid

De definitie van samenhangende zaken in het tweede lid is geënt op de definitie die daarvan in het Besluit vergoedingen rechtsbijstand wordt gegeven.

de
zal
eid
nen

eel
r de

ille
n
ep-

J
ndere

ing in

rger
derlijk
al is

voor, dat
appelijke

id
e
ij een
voert. Dit

ngende
wijze

ënt op de
wordt

10

Artikel 4

Deze bepaling voorziet onder meer in de mogelijkheid om de waarde per heel punt, thans bepaald op f 710,-, aan te passen bij ministeriële regeling, voor zover het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie daartoe aanleiding geeft.

Artikel 5

Het besluit treedt in werking tegelijk met het wetsartikel waaraan het nadere invulling geeft.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales

Ministerie van Justitie

17 december 1993

's Gravenhage,

Stafafdeling Wetgeving
Publiekrecht
Nr. 417687/93/6

Nader rapport inzake het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur houdende nadere regels betreffende de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke procedures (Besluit proceskosten bestuursrecht)

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw Kabinet van 25 november 1993, nr. 93.009644, machtigde Uwe Majesteit de Raad van State zijn advies inzake het bovenvermelde ontwerp van een algemene maatregel van bestuur, met nota van toelichting, rechtstreeks aan mij en in afschrift aan de Minister van Binnenlandse Zaken te doen toekomen. Dit advies, gedateerd 15 december 1993, nr. W03.93.0753, bied ik U, mede namens genoemde ambtgenote, hierbij aan.

1. De Raad van State adviseert om te voorzien in uitdrukkelijke regels inzake de gedeeltelijke kostenveroordeling. Naar aanleiding daarvan is, onder vernummering van het oorspronkelijke tweede tot derde lid, in artikel 2 een nieuw tweede lid ingevoegd, dat buiten twijfel stelt dat en wanneer de rechter de desbetreffende bevoegdheid heeft. De artikelsgewijze toelichting is aangepast.

2. De aanbeveling van de Raad om de passages in de toelichting op artikel 1, onderdeel d, betreffende de vergoeding van verletkosten van een partij in geval deze van rechtsbijstand is voorzien, te schrappen, is opgevolgd.

Tenslotte zijn nog enige redactionele verbeteringen aangebracht.

Aan de Koningin

Ik doe u hierbij, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken, het gewijzigde ontwerp-besluit en de gewijzigde nota van toelichting toekomen, met het verzoek overeenkomstig dit ontwerp te besluiten.

De Minister van Justitie,

A handwritten mark or signature, possibly a stylized '9' or a similar symbol, located below the text 'De Minister van Justitie,'.

MINISTER VAN JUSTITIE, ONDERDEEL
 DGW
 STAF AFDELING WETGEVING
 PUBLIEKRECHT

bijzondere behandeling:

resumptienr.

— Spoed x

documenteren

1552

17 DEC. 1993

3

Uit op.

datum uitgaande brief

17-12-93

20-12-'93

Ontworpen door:

tel

kmrnr

exhibitumnummer

en datum

nummer uitgaande brief

Ondertekenaar
 Minister v. Justitie/

Reg. AL/OD
 AFGEDAAN

dossiernummer

417687 / 93/6
 W1428 II / 389124

paraaf in hiërarchische lijn eindp. typ. coll. exped. ontvangen d&r TVC

17 DEC. 1993

dagkopie

ja

visie vooraf (paraferen en dateren)

informatiekopie

1.

kmrnr

datum

par.

2.

aant naam

kmrnr

3.

4.

5.

6.

Kopie
 w/ alles

1.

2.

3.

4.

5.

6.

20/12

Onderwerp: Nader rapport inzake ontwerp
 Besluit proceskosten bestuursrecht

Visie achteraf (paraferen en dateren)

kmrnr par datum

meezenden: oorspr. ontw-besl., met bijlage,
 en nota van toelichting + orig. advies
 RvS + kopie advies RvS + kopie nader
 rapport + gewijzigd ont-besl., m. bijlage
 en getekende gew. nota van toelichting

1.

2.

Overige aanwijzingen:

Na ondertekening minute retour

TOELICHTING OP HET CONCEPT

Het advies van de Raad van State is positief.
 De beide inhoudelijke opmerkingen zijn verwerkt. Voorts zijn nog enige redactionele verbeteringen aangebracht. Wilt u, behalve het nader rapport, ondertekenen: de gewijzigde nota van toelichting?

No.W03.93.0753.

's-Gravenhage, 15 december 1993.

Bij Kabinetsmissive van 25 november 1993, no.93.009644, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Justitie, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken, bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt een ontwerp-besluit met nota van toelichting, houdende nadere regels betreffende de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke procedures (Besluit proceskosten bestuursrecht).

1. In tegenstelling tot hetgeen in de memorie van antwoord bij wetsvoorstel 22 495 bij de bespreking van artikel 8.2.6.9 van de Algemene wet bestuursrecht is vermeld, bevat het ontwerp-besluit geen uitdrukkelijke regels inzake de veroordeling van een partij tot betaling van een gedeelte van de proceskosten van een andere partij. Daarin ware naar het oordeel van de Raad van State te voorzien.

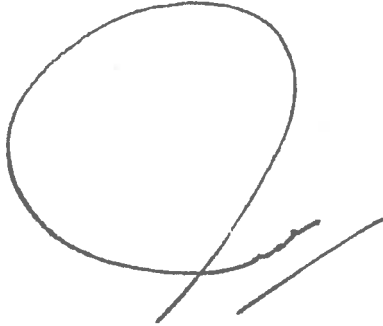
2. Omtrent artikel 1, onder d, van het ontwerp-besluit wordt in de nota van toelichting opgemerkt dat van verletkosten, die de desbetreffende partij redelijkerwijze heeft moeten maken, niet spoedig sprake zal zijn, indien hij wordt bijgestaan door een bijstandverlener als bedoeld onder a, doch dat dit anders zal zijn, indien de partij door de rechter is gevraagd persoonlijk op een zitting te verschijnen. De Raad kan de teneur van deze opmerking niet onderschrijven. Ervaringen in zijn twee Afdelingen leren de Raad immers dat de persoonlijke aanwezigheid van een partij naast die van een bijstandverlener ook in gevallen, waarin die partij daartoe niet uitdrukkelijk door de rechter is opgeroepen, doorgaans van nut is voor het feitenonderzoek ter zitting.

Een met het oog op de civiele procedure in het verleden gedane uitspraak (Kamerstukken II 1988/89, 19 976, nr.10) kan niet voetstoots worden overgebracht naar de sfeer van het bestuursrecht. De desbetreffende passage ware daarom uit de nota van toelichting te schrappen.

AAN DE KONINGIN

De Raad van State geeft U in overweging in dezen een besluit te nemen, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.

De Vice-President van de Raad van State,

AFSCHRIFT

No.W03.93.0753.

's-Gravenhage, 15 december 1993.

Bij Kabinetsmissive van 25 november 1993, no.93.009644, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Justitie, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken, bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt een ontwerp-besluit met nota van toelichting, houdende nadere regels betreffende de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke procedures (Besluit proceskosten bestuursrecht).

1. In tegenstelling tot hetgeen in de memorie van antwoord bij wetsvoorstel 22 495 bij de bespreking van artikel 8.2.6.9 van de Algemene wet bestuursrecht is vermeld, bevat het ontwerp-besluit geen uitdrukkelijke regels inzake de veroordeling van een partij tot betaling van een gedeelte van de proceskosten van een andere partij. Daarin ware naar het oordeel van de Raad van State te voorzien.

2. Omtrent artikel 1, onder d, van het ontwerp-besluit wordt in de nota van toelichting opgemerkt dat van verletkosten, die de desbetreffende partij redelijkerwijze heeft moeten maken, niet spoedig sprake zal zijn, indien hij wordt bijgestaan door een bijstandverlener als bedoeld onder a, doch dat dit anders zal zijn, indien de partij door de rechter is gevraagd persoonlijk op een zitting te verschijnen. De Raad kan de teneur van deze opmerking niet onderschrijven. Ervaringen in zijn twee Afdelingen leren de Raad immers dat de persoonlijke aanwezigheid van een partij naast die van een bijstandverlener ook in gevallen, waarin die partij daartoe niet uitdrukkelijk door de rechter is opgeroepen, doorgaans van nut is voor het feitenonderzoek ter zitting.

Een met het oog op de civiele procedure in het verleden gedane uitspraak (Kamerstukken II 1988/89, 19 976, nr.10) kan niet voetstoots worden overgebracht naar de sfeer van het bestuursrecht. De desbetreffende passage ware daarom uit de nota van toelichting te schrappen.

AAN DE KONINGIN

De Raad van State geeft U in overweging in dezen een besluit te nemen, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.

De Vice-President van de Raad van State,

(get.) Scholten

advies ontw. is niet toegevoegd aan RvS

BESLUIT van

houdende nadere regels betreffende de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke procedures (Besluit proceskosten bestuursrecht)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie, Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr....., gedaan mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken;

Gelet op artikel 8:75 van de Algemene wet bestuursrecht;

De Raad van State gehoord (advies van ... nr...);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Justitie van ..., Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr....., uitgebracht mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Artikel 1

Een veroordeling in de kosten als bedoeld in artikel 8:75 van de Algemene wet bestuursrecht kan uitsluitend betrekking hebben op:

- a. kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand;
- b. kosten van een getuige of deskundige die door een partij is meegebracht of opgeroepen, dan wel van een deskundige die aan een partij verslag heeft uitgebracht;
- c. reis- en verblijfskosten van een partij;
- d. verletkosten van een partij;
- e. kosten van uittreksels uit de openbare registers, telegrammen, internationale telexen, internationale faxen en internationale telefoongesprekken.

Artikel 2

1. Het bedrag van de kosten wordt bij de uitspraak als volgt vastgesteld:
  - a. wat betreft de kosten, bedoeld in artikel 1, onder a: overeenkomstig het in de bijlage opgenomen tarief;
  - b. wat betreft de kosten, bedoeld in artikel 1, onder b: op de vergoeding die ingevolge artikel 8:36, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht is verschuldigd;
  - c. wat betreft de kosten, bedoeld in artikel 1, onder c: overeenkomstig artikel 6, eerste lid, onder III, van het Besluit tarieven in strafzaken;
  - d. wat betreft de kosten, bedoeld in artikel 1, onder d: overeenkomstig een tarief dat, afhankelijk van de omstandigheden, tussen f 10,- en f 117,- per uur bedraagt;
  - e. wat betreft de kosten, bedoeld in artikel 1, onder e: op de werkelijke kosten.
2. In bijzondere omstandigheden kan van het eerste lid worden afgeweken.

Artikel 3

1. Samenhangende zaken worden voor de toepassing van artikel 2, eerste lid, onder a, beschouwd als één zaak.
2. Samenhangende zaken zijn: gelijktijdig of nagenoeg gelijktijdig door één of meer belanghebbenden tegen nagenoeg identieke besluiten op vergelijkbare gronden ingestelde beroepen, waarin rechtsbijstand als bedoeld in artikel 1, onder a, is verleend door één persoon of meer personen die deel uitmaken van hetzelfde samenwerkingsverband, van wie de werkzaamheden in elk van de zaken nagenoeg identiek konden zijn.

Artikel 4

De in dit besluit bedoelde bedragen kunnen bij regeling van Onze Minister van Justitie worden gewijzigd voor zover het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie daartoe aanleiding geeft.

Artikel 5

Indien het bij koninklijke boodschap van 23 januari 1992 ingediende voorstel van wet tot Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie, de Algemene wet bestuursrecht, de Wet op de Raad van State, de Beroepswet, de Ambtenarenwet 1929 en andere wetten, alsmede intrekking van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (voltooiing eerste fase herziening rechterlijke organisatie) (22 495), tot wet wordt verheven en in werking treedt, treedt dit besluit op hetzelfde tijdstip in werking.

Artikel 6

Dit besluit wordt aangehaald als Besluit proceskosten bestuursrecht.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Gegeven

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandse Zaken,

BIJLAGE

bij

BESLUIT

houdende nadere regels betreffende de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke procedures (Besluit proceskosten bestuursrecht)

TARIEF als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a, van het Besluit proceskosten bestuursrecht

Het bedrag van de kosten, bedoeld in artikel 1, onder a, van het Besluit proceskosten bestuursrecht, wordt vastgesteld door aan de verrichte processuele handelingen punten toe te kennen overeenkomstig onderstaande lijst (A) en die punten te vermenigvuldigen met de waarde per punt (B) en met de toepasselijke wegingsfactoren (C).

A. PUNTEN PER PROCESHANDELING

A1. procedures waarop hoofdstuk 8 Awb van (overeenkomstige) toepassing is

	<i>punten</i>
<i>beroep en hoger beroep</i>	
1. beroepschrift/verweerschrift (art 6:4; 8:42)	1
2. repliek/dupliek (8:43, lid 1) / schr. uiteenzetting (8:43, lid 2)	0,5
3. verschijnen (inlichtingen)comparitie (8:44)	0,5
4. schr.inlichtingen (8:45)	0,5
5. bijwonen getuigenverhoor (8:46)	0,5
6. schriftelijke zienswijze na verslag deskundigenonderzoek (8:47, lid 5)	0,5
7. bijwonen onderzoek ter plaatse (8:50, lid 3)	0,5
8. verschijnen zitting (incl. pleitnota) (8:56)	1
9. nadere zitting (8:64)	0,5
<i>verzet</i>	
10. verzoekschrift (8:55, lid 1)	0,5
11. verschijnen zitting (8:55, lid 3)	0,5
<i>voorlopige voorziening</i>	
12. verzoekschrift (8:81, 8:87)	1
13. verschijnen zitting incl. pleitnota (8:83)	1
<i>herziening</i>	
14. verzoekschrift (8:88)	1

A2. Hof van Justitie EG (prejudicieel)

1. schriftelijke opmerkingen	2
2. verschijnen mondelinge behandeling	2

A3. Benelux-gerechtshof

1. memorie	2
2. pleidooi	2

B. WAARDE PER PUNT

1 punt = f 710,-

C. WEGINGSFACTOREN

Het door vermenigvuldiging van A en B verkregen bedrag wordt volgens onderstaande schema's vermenigvuldigd met de desbetreffende wegingsfactor C1 en/of C2.

C1. gewicht van de zaak

<i>gewicht</i>	<i>factor</i>
zeer licht	0,25
licht	0,5
gemiddeld	1
zwaar	1,5
zeer zwaar	2

C2. samenhangende zaken

<i>aantal samenhangende zaken</i>	<i>factor</i>
minder dan 4	1
4 of meer	1,5

NOTA VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. aard en opzet

Ingevolge artikel 8:75 (voorheen 8.2.6.9), eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) dienen bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te worden gesteld betreffende de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke procedures voor de rechtbank. Dit besluit bevat die regels. Zij gelden vanzelfsprekend ook voor procedures waarop artikel 8:75 van overeenkomstige toepassing is verklaard.

Artikel 8:75, eerste lid, Awb luidt:

1. De rechtbank is bij uitsluiting bevoegd een partij te veroordelen in de kosten die een andere partij in verband met de behandeling van het beroep bij de rechtbank redelijkerwijs heeft moeten maken. Een natuurlijke persoon kan slechts in de kosten worden veroordeeld in geval van kennelijk onredelijk gebruik van procesrecht. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld.

Aan de in de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 22 495 aangekondigde begrensde kostenveroordeling (Kamerstukken II 1991/92, nr 3, blz. 152; zie ook memorie van antwoord (nr. 6), p. 150-154) is als volgt vorm gegeven.

Artikel 1 somt limitatief op welke kostenposten onder de kostenveroordeling kunnen worden gevat.

Artikel 2 geeft aan hoe de hoogte van de toegewezen posten door de rechter wordt vastgesteld. Inzake de kosten van rechtsbijstand wordt daartoe verwezen naar een bijlage die de structuur heeft van de bekende in burgerlijke zaken gehanteerde liquidatietarieven. Voor de kosten van getuigen en deskundigen en van reis- en verblijfkosten van partijen wordt verwezen naar het Besluit tarieven in strafzaken. Bij dat Besluit wordt ook aangeknoopt voor de hoogte van de uurtarieven voor verletkosten. De (overige) verschotten worden op het werkelijke bedrag bepaald.

Het is een eenvoudige regeling die de justitiabele zekerheid geeft en de taak van de bestuursrechter niet onnodig verzwaart. De belasting van de rechterlijke macht als geheel vermindert zelfs ten opzichte van de situatie waarin alle uit bestuursrechtelijke procedures voortvloeiende verzoeken tot proceskostenvergoeding in afzonderlijke procedures voor de civiele rechter zouden worden gebracht.

De regeling sluit inhoudelijk aan bij bestaande vergelijkbare regelingen van proceskostenvergoedingen, die in het algemeen naar tevredenheid functioneren en waarmee reeds ruime ervaring is opgedaan. Zo baseren de administratieve rechters die een regeling voor de proceskostenveroordeling hanteren, het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep in ambtenarenzaken (CRvB 17-12-1991, TAR 1992, 38; AB 1992, 163, m.nt. HH), hun regels eveneens op het liquidatietarief rechtbanken en hoven. Dit brengt onder andere mee dat de vergoedingen grotendeels forfaitair zijn. De kostenveroordeling is, naar algemeen is erkend in het civiele recht, niet bedoeld als volledige schadevergoeding, maar als een tegemoetkoming in de kosten.

2. financiële gevolgen

Bij gebreke van een regeling inzake de proceskostenveroordeling in bestuursrechtelijke zaken vindt thans op basis van vaste jurisprudentie van de burgerlijke rechter integrale vergoeding plaats van redelijke kosten van in redelijkheid aangewende rechtsbijstand in gevallen waarin een besluit van de overheid door de administratieve rechter is vernietigd. Invoering van de onderhavige regeling van beperkte proceskostenvergoeding berust, behalve op overwegingen van billijkheid en van harmonisatie met het privaatrecht, op de overweging dat het niet invoeren van een regeling, gelet op bovengenoemde jurisprudentie, een te groot en onzeker budgettair beslag zou leggen op de overheidsuitgaven (zoals ook in de parlementaire stukken betreffende artikel 8:75 Awb uitvoerig is besproken). Het onderhavige Besluit leidt tot besparingen op de overheidsuitgaven ten opzichte van het ongewijzigd laten voortbestaan van de huidige situatie. De normvergoedingen die de in de kosten veroordeelde bestuursorganen onder het Besluit zullen zijn verschuldigd, liggen immers gemiddeld lager dan de op basis van bedoelde jurisprudentie verschuldigde bedragen. Over de omvang van de besparingen voor de bestuursorganen kunnen geen exacte uitspraken worden gedaan vanwege de veelheid van betrokken factoren (aard van de procedure, gewicht van de zaak, gegrondheidspercentage, percentage kostenveroordelingen, percentage ingeschakelde rechtsbijstand).

II. ARTIKELSGEWIS

Artikel 1

Dit artikel somt limitatief op welke kostenposten onder de kostenveroordeling kunnen worden gevat. Niet elke post behoeft steeds te worden toegewezen: ingevolge de wet moeten de kosten werkelijk zijn gemaakt en dient men de kosten in verband met de procedure bij de bestuursrechter redelijkerwijs te hebben moeten maken.

onderdeel a

Dit onderdeel is vergelijkbaar met de bijdrage in het salaris voor de gemachtigde/advocaat in civiele zaken. Buitengerechtelijke kosten vallen eronder voor zover het voorbereiding van stukken en instructie van de zaak betreft. Artikel 8:24 (was 8.1.5.4) Awb spreekt van "bijstaan" naast "vertegenwoordigen". De in artikel 1, onder a, bedoelde rechtsbijstand omvat beide.

Procesvertegenwoordiging is in het bestuursrecht niet verplicht. Als men zich laat bijstaan, is de keuze van een rechtsbijstandverlener in beginsel vrij (de rechter heeft de bevoegdheid om bijstand of vertegenwoordiging door een persoon tegen wie ernstige bezwaren bestaan, te weigeren ingevolge artikel 8:25 (was 8.1.5.5) Awb). Dat betekent echter niet dat elke vorm van bijstand, door wie dan ook verleend, in het kader van een kostenveroordeling voor vergoeding in aanmerking dient te komen.

De in onderdeel a. gegeven omschrijving sluit - in overeenstemming met andere proceskostenregelingen - niet-professioneel verleende bijstand uit. Het hoeft niet te gaan om

iemand die uitsluitend of in hoofdzaak zijn beroep maakt van het verlenen van rechtsbijstand, maar het moet wel behoren tot zijn beroepsmatige taak, zoals dat bij voorbeeld vaak bij sociale raadslieden (op bepaalde rechtsgebieden) het geval is. Met de huidige praktijk, waarin rechtsbijstandverleners van velerlei pluimage optreden, is het niet goed verenigbaar wettelijke eisen van vakbekwaamheid te stellen. Wel kan er van worden uitgegaan dat bij voorbeeld advocaten, juristen werkzaam bij de stichtingen rechtsbijstand en vakbondsjuristen aan het criterium van artikel 1, onder a, voldoen, maar dat personen zonder enige juridische scholing niet geacht kunnen worden beroepsmatig rechtsbijstand te verlenen.

De door een interne juridische dienst van een bedrijf of van een tot dezelfde groep behorend bedrijf aan een procedure bestede tijd kan niet worden aangemerkt als door een derde verleende rechtsbijstand en komt derhalve niet voor vergoeding in aanmerking. Een zelf procederende particulier kan immers ook uitsluitend zijn verletkosten, zijn "zichtbaar" door de procedure veroorzaakte tijdverzuim wegens bij voorbeeld het bijwonen van een zitting, vergoed krijgen. Nogmaals, de proceskostenvergoeding beoogt niet en moet niet beogen een volledige vergoeding te zijn. Dat bepaalde proceskosten voor eigen rekening blijven, behoort tot de normale risico's van het maatschappelijk verkeer.

onderdeel b

De partij die zelf een getuige of deskundige heeft meegebracht of opgeroepen, dan wel aan wie een deskundigenverslag is uitgebracht, is ingevolge artikel 8:36 (was 8.1.6.4), tweede lid, Awb aan deze een vergoeding verschuldigd. Door de rechtbank opgeroepen getuigen, deskundigen en tolken en door de rechtbank geïnitieerde deskundigenonderzoeken komen daarentegen, ingevolge het eerste lid, ten laste van het Rijk. Het is daarom redelijk alleen in het eerste geval de kosten aan de partij die in de kosten wordt veroordeeld, door te berekenen.

onderdeel c

De reis- en verblijfkosten die een partij heeft gemaakt om bij voorbeeld een zitting bij te wonen, kunnen onder de proceskostenveroordeling vallen, indien de rechter oordeelt dat de desbetreffende partij de kosten redelijkerwijs in verband met de procedure heeft moeten maken. De reis- en verblijfkosten van een eventuele gemachtigde zijn reeds begrepen in de vergoeding voor rechtsbijstand (onderdeel a). De regeling is op dit punt ruimer dan die van het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep (in ambtenarenzaken), die deze post niet afzonderlijk plachten toe te wijzen.

onderdeel d

De rechter kan in de kostenveroordeling een vergoeding voor verletkosten opnemen. Verletkosten zijn kosten van tijdverzuim voor bij voorbeeld het persoonlijk bijwonen van een zitting. Het gaat dus niet om tijdverzuim door bij voorbeeld het lezen van stukken; dergelijke kosten moeten voor rekening van partijen zelf blijven. De post verletkosten is vooral bedoeld voor zelf, dat wil zeggen zonder rechtsbijstand, procederende partijen. Aan de voorwaarde dat de betreffende partij die kosten redelijkerwijs heeft moeten

maken, zal niet spoedig zijn voldaan indien hij wordt bijgestaan door een rechtsbijstandverlener als bedoeld onder a. Dit zal anders zijn, indien de partij door de rechter is gevraagd persoonlijk op een (inlichtingen)zitting te verschijnen.

Behalve in de civiele kantongerechtsprocedure komt vergoeding van verletkosten van een partij in geen enkele andere - civiel- of bestuursrechtelijke - proceskostenregeling voor. Sinds 30 december 1991 kan de kantonrechter ingevolge artikel 57a, eerste lid, tweede zin, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een door hem vast te stellen bedrag voor noodzakelijke verletkosten opnemen onder de proceskosten. Er is nog geen duidelijk beeld van de mate waarin en de wijze waarop (bijv hoogte van de toegekende bedragen) de bepaling wordt toegepast. De indruk bestaat dat de kantonrechter van zijn bevoegdheid een - in beide opzichten - spaarzaam gebruik maakt. Omdat de regeling voor de civiele kantongerechtsprocedure nog zo jong is, en er geen goede redenen zijn waarom in bestuursrechtelijke procedures - waarin procesvertegenwoordiging evenmin verplicht is - een andere regeling zou moeten gelden, is ervoor gekozen vergoeding van verletkosten in het bestuursprocesrecht mogelijk te maken. Het zou bovendien onterecht en ondoelmatig zijn om partijen te ontmoedigen om zonder rechtsbijstand te procederen.

Bij de parlementaire behandeling van artikel 57a Rv is de vraag aan de orde gekomen, of aan een partij zowel kosten van rechtsbijstand als verletkosten kunnen worden vergoed. Namens de regering is toen - en wordt ook nu - gesteld, dat dat doorgaans niet het geval zal zijn (Tweede Kamer 1988/89, 19 976, nr 10). Indien bij gemachtigde wordt geprocedeerd zal immers niet spoedig worden aangenomen dat de betreffende partij redelijkerwijs verletkosten heeft moeten maken. Ook het feit dat de regeling van artikel 57a slechts geldt voor de kantonrechter en niet voor bij voorbeeld de rechtbank, waar procesvertegenwoordiging wél verplicht is, is daarvoor een aanwijzing.

onderdeel e

De in dit onderdeel bedoelde kosten worden in de civiele regelingen aangeduid met: verschotten van de procureur/gemachtigde. In de onderhavige regeling is het procederen met een gemachtigde geen voorwaarde voor vergoeding van deze kosten. Ook hier komen de kosten uiteraard slechts voor vergoeding in aanmerking, voor zover men deze in verband met de procedure redelijkerwijs heeft moeten maken.

De opsomming is ontleend aan artikel 2, tweede lid, van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand. Normale kantoorkosten, zoals kosten voor porti, kopiëren en telefoneren, vallen er niet onder. De vergoeding van het griffierecht is reeds elders in de Awb geregeld.

Door het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep (in ambtenarenzaken) pleegt een vergoeding voor verschotten niet afzonderlijk te worden toegewezen.

Artikel 2

De hoogte van het bedrag dat degene die in de kosten is veroordeeld moet betalen, wordt

door de bestuursrechter bij de uitspraak vastgesteld aan de hand van de in dit artikel gegeven maatstaven.

eerste lid, onderdeel a / bijlage

Het tarief voor de berekening van de kosten van rechtsbijstand is ten behoeve van de overzichtelijkheid opgenomen in een bijlage bij het besluit.

Zoals gezegd, is in navolging van de praktijk bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep (in ambtenarenzaken) aansluiting gezocht bij de civiele liquidatietarieven, in het bijzonder bij het tarief rechtbanken en hoven.

De bijlage bevat de onderdelen A (punten per proceshandeling), B (waarde per punt) en C (wegingsfactoren) en geeft de formule voor de vaststelling van de kosten van rechtsbijstand: $A \times B \times C$.

In lijst A is aan elke proceshandeling een met de gemiddelde werkbelasting corresponderend aantal punten toegekend, variërend van 0 tot 2. Het totale puntental in een zaak wordt vermenigvuldigd met de waarde per punt (B), thans - evenals in een civiele rechtbankzaak met een belang van onbepaalde waarde - gesteld op f 710,-. Om recht te doen aan de verschillen tussen zaken wordt vervolgens het totaal van $A \times B$ vermenigvuldigd met een of twee wegingsfactoren (C).

Het gewicht van een zaak wordt uitgedrukt in wegingsfactor C1, die varieert van 0,25 voor een zeer lichte zaak tot 2 voor een zeer zware zaak. Het gewicht van een zaak wordt bepaald door het - al dan niet in geld uit te drukken - belang en de ingewikkeldheid. Het is niet wenselijk om de rechter aan nadere criteria voor de bepaling van het gewicht te binden. De rechter zou echter desgewenst bijlage I.A bij het Besluit vergoedingen rechtsbijstand tot richtsnoer kunnen nemen. Het opnemen van factor C1 berust op de overweging dat enerzijds het met een gemachtigde voeren van bagatelprocedures niet moet worden aangemoedigd, en, anderzijds, dat de vergoeding evenredig dient te zijn met de prestatie van de gemachtigde.

Ook de Centrale Raad van Beroep in ambtenarenzaken (CRvB) hanteert het criterium van bewerkelijkheid/gecompliceerdheid van een zaak. Bij dit principe wordt in het onderhavige besluit aangesloten, zij het dat toepassing van een vermenigvuldigingsfactor passender werd geacht dan het door de CRvB gehanteerde systeem van bijtelling van punten.

Wegingsfactor C2 is bedoeld om de werking van artikel 3 van het onderhavige Besluit te verzachten. In bestuursrechtelijke zaken komt het vaak voor dat jegens één of meer belanghebbenden vrijwel identieke besluiten worden genomen en dat deze daartegen, bijgestaan door één rechtsbijstandverlener, min of meer tegelijkertijd vrijwel identieke beroepschriften indient of indienen. Ingevolge artikel 3 omvat in dergelijke samenhangende zaken een kostenveroordeling voor rechtsbijstand slechts het bedrag dat in één zaak zou worden toegekend. Voor de rechtsbijstandverlener maakt het immers inhoudelijk niet uit of hij de procedure tegen één of bij voorbeeld vier gelijksoortige besluiten voert. Aangezien vier besluiten, en zeker vier cliënten, praktisch echter meer werk met zich meebrengen dan één, is het redelijk dit in de proceskostenvergoeding tot uitdrukking te

brengen. Daartoe is in de regeling vermenigvuldigingsfactor C2 opgenomen, die meebrengt dat de rechtsbijstandvergoeding in de voor dat doel als één zaak beschouwde samenhangende zaken, wordt vermenigvuldigd met een factor 1,5 als het om vier of meer samenhangende zaken gaat.

Die - onvermijdelijk enigszins arbitraire - grens van vier is ontleend aan de regeling van de CRvB (bijlage bij CRvB 17 december 1991, TAR 1992, 38; AB 1992, 163, m.n. HH). Die regeling kent voor hetzelfde verschijnsel een iets ander systeem van bonussen; voor een cluster van 4 tot en met 10 ambtenaren wordt 0,5 punt (en voor een cluster van meer dan 10 ambtenaren 1 punt) bij de aan de verrichte proceshandelingen toegekende punten opgeteld.

eerste lid, onderdeel b

Artikel 8:36 (was 8.1.6.4), tweede lid, Awb bepaalt dat het bij en krachtens de Wet tarieven in strafzaken bepaalde van overeenkomstige toepassing is op de vergoeding die een partij aan 'zijn' getuige of deskundige moet betalen. Het ligt voor de hand om dezelfde vergoeding dan ook door te berekenen aan de partij die in de kosten is veroordeeld. De tarieven zijn te vinden in het op de gelijknamige wet gebaseerde Besluit tarieven in strafzaken, dat ook in vele andere procedures van (overeenkomstige) toepassing is.

eerste lid, onderdeel c

Het Besluit tarieven in strafzaken (BTSZ) bevat ook regels voor de berekening van reisen verblijfkosten. In onderdeel c wordt direct verwezen naar categorie III van artikel 6, eerste lid, BTSZ, dat wil zeggen vergoeding van de reiskosten per openbaar middel van vervoer, niet zijnde een taxi, per tweede klasse; onderscheidenlijk van de werkelijke verblijfkosten tot ten hoogste f 83,40 per dag.

eerste lid, onderdeel d

De rechter zal hier per geval moeten bezien wat redelijk is. Voor het bepalen van het uurtarief voor verletkosten is aanknoping gezocht bij de in artikel 2, eerste lid, van het BTSZ vermelde uurtarieven. De rechter zal daaruit, onder meer lettend op de gegoedheid van partijen en de aard van de zaak, per geval een passend tarief kunnen kiezen.

eerste lid, onderdeel e

De opgave van deze kosten dient vanzelfsprekend - naar het oordeel van de rechter voldoende gespecificeerd en onderbouwd - tijdig voor de uitspraak te worden ingediend.

tweede lid

In uitzonderlijke gevallen kan strikte toepassing van deze regeling onrechtvaardig uitpakken. Daarom is bepaald dat de rechter in bijzondere omstandigheden de volgens het besluit berekende vergoeding - overigens zonder af te doen aan het karakter van een

tegemoetkoming in de daadwerkelijke kosten - kan verlagen of verhogen. Het gaat hier werkelijk om uitzonderingen, bij voorbeeld een geval waarin de burger door gebrekkige informatieverstrekking door de overheid op uitzonderlijk hoge kosten voor het verzamelen van het benodigde feitenmateriaal is gejaagd.

Artikel 3

eerste lid

Zoals gezegd, komt het in bestuursrechtelijke zaken nogal eens voor, dat jegens meer belanghebbenden vrijwel identieke besluiten worden genomen en dat deze daartegen, bijgestaan door één gemeenschappelijke rechtsbijstandverlener, min of meer tegelijkertijd vrijwel identieke beroepschriften indienen. Ingevolge artikel 3 omvat in dergelijke samenhangende zaken een kostenveroordeling voor rechtsbijstand slechts het bedrag dat in één zaak zou worden toegekend. Voor de rechtsbijstandverlener maakt het immers inhoudelijk niet uit of hij de procedure tegen één of bij voorbeeld vier gelijksoortige besluiten voert. Dit bedrag wordt verdeeld over alle 'samenhangende' appellanten. De werking van dit artikel wordt bij grotere aantallen samenhangende zaken verzacht door wegingsfactor C2. Zie daarvoor de artikelsgewijze toelichting op artikel 2, eerste lid, onder a.

tweede lid

De definitie van samenhangende zaken in het tweede lid is geënt op de definitie die daarvan in het Besluit vergoedingen rechtsbijstand wordt gegeven.

Artikel 4

Deze bepaling voorziet onder meer in de mogelijkheid om de waarde per heel punt, thans bepaald op f 710,-, aan te passen bij ministeriële regeling, voor zover het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie daartoe aanleiding geeft.

Artikel 5

Het besluit treedt in werking tegelijk met het wetsartikel waaraan het nadere invulling geeft.

De Minister van Justitie,

E. W. J. M. de Krom

De Minister van Binnenlandse Zaken a.i.,

E. W. J. M. de Krom

*Ministerie van Justitie**'s-Gravenhage* 16 november 1993

Stafafdeling
Wetgeving Publiekrecht
Nr. 407324/93/6

Ontwerp-besluit houdende
nadere regels betreffende
de proceskostenveroordeling
in bestuursrechtelijke
procedures (Besluit proceskosten
bestuursrecht)

Daartoe gemachtigd door de ministerraad bied ik, mede namens mijn ambtgenote van Binnenlandse Zaken, Uwe Majesteit het bovenvermelde ontwerp van een algemene maatregel van bestuur, met bijlage, aan. Het ontwerp gaat vergezeld van een toelichting.

Tevens gaan te uwer informatie hierbij:

1. De door mij aan diverse instanties gezonden proeve van het besluit d.d. 13 juli 1993, met begeleidende brief van 19 juli 1993;
2. Het commentaar van de Unie van Waterschappen d.d. 5 augustus 1993;
3. Het - informele - commentaar van de Federatie van bedrijfsverenigingen d.d. 5 augustus 1993;
4. Het commentaar van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten d.d. 1 september 1993.
5. Het commentaar van de Landelijke Organisatie Buro's voor Rechtshulp d.d. 6 september 1993.
6. Het commentaar van de Nederlandse Orde van Advocaten d.d. 14 september 1993; en
7. Het commentaar van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak d.d. 29 september 1993.

Ik moge U verzoeken het ontwerp aan de Raad van State ter advisering voor te leggen en de Raad te machtigen zijn advies rechtstreeks aan mij te doen toekomen en afschrift van het advies toe te zenden aan mijn bovenvermelde ambtgenote.

De Minister van Justitie,

Aan de Koningin

MEDEN 10/11 ~~15.00 uur~~ bij Minister!

(CONCEPT) MINUUT
MINISTERIE VAN JUSTITIE, onderdeel:

Staatsf. Wetg. Publiekrecht

bijzondere behandeling

spoed

uit voor 16/11/93

documenteren

16 NOV. 1993

6

1370

Reg. AL/OK
AFGEDAAN

titelnummer en -datum

datum uitgaande brief

15-11-93

nummer uitgaande brief

467324/93/6

dossiernummer

W1428 II / 389124

ontworpen door (conci-pient)

tel.

kmrnr.

ondertekenaar

tel.

kmrnr.

ook als M.v.
Ministere (Bi.Za)

paraaf in hiërarchische lijn

indp.

typ.

col.

exped.

ontvangen D & R

TVC

15 NOV. 1993

dagkopie

ja

neen

informatiekopie

ja

neen

aant.

brfmr.

naam

kmrnr.

1+2

1.

Dir. Voorlichting

1+2

2.

1+2

3.

1+2

4.

1+2

5.

1+2

6.

afschrift

ja

neen

aant.

brfmr.

naam

kmrnr.

visie vooraf aan (paraferen en dateren)

naam

kmrnr.

paraaf dd.

1. Dir. Voorlichting

2.

3.

4.

5.

6.

15.11.93

onderwerp

I) Voordracht adviesaanvraag
RvS inz. Besluit proceskosten
bestuursrecht II) Verzoek speedadvies

medezenden

zie formulier P en A 67

met I)

overige aanwijzingen

- Besluit + bijlage + getekende n.v. toelichting
- bijlagen 1 t/m 7

De ruimte boven deze streep is uitsluitend bestemd voor aanwijzingen t.b.v. de administratie. Hierboven dus geen deel van de tekst, ren. out of toelichting vermelden.

TOELICHTING OP HET CONCEPT

De MR heeft u op 12/11 j.l. gemachtigd het ontwerp-besluit ten advisering aan de Raad van State voor te leggen.

Wilt u, tevens als Minister van Binnenlandse Zaken, a.i., voor zover nodig, ondertekenen:

a) de voordracht,

b) de nota van toelichting (tevens als M.v. Bi.Za, a.i.), en

c) het verzoek om speed-advies ?

Dossier

Ministerie van Justitie

Directoraat-Generaal Wetgeving
Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht

Aan de Raad van State
t.a.v. de secretarie van de volle raad
Postbus 20019
2500 EA 's-Gravenhage

Onderdeel
Contactpersoon
Doorkiesnummer
Vervanger
Doorkiesnummer
Datum
Ons kenmerk
Onderwerp

Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht

16 november 1993

407324/93/6

Ontwerp-besluit houdende nadere regels
betreffende de proceskostenveroordeling in
bestuursrechtelijke procedures (Besluit
proceskosten bestuursrecht)

Hierbij worden u 55 exemplaren aangeboden van
het bovenvermelde ontwerp-besluit, met
bijlage en toelichting, alsmede 10 exemplaren
van de stukken 1 t/m 7.

(CONCEPT MINUUT) MINISTERIE VAN JUSTITIE, onderdeel: Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht				Bijzondere behandeling X spoed O documenteren X uit voor 3/11/1993			8
Reg AL/OD /FGEDA				Exhibitumnummer -datum		112 NOV. 1993 1300	
ontworpen door		tel.	kamer	datum uitgaande brief 2/11-93			
ondertekenaar Minister van Justitie				nummer uitgaande brief 405845/93/6			
paraaf in hiërarchische lijn		eindp.	typ.	dossiernummer W1428 II/389124			
			coll.	ontvangen D & R 01 NOV. 1993			
kopie:				TVC			
visie vooraf aan (paraferen en dateren):							
aant.	brief	naam	kamer	naam	kamer	paraaf dd.	
1				1. Dir. Voorlichting		2 11 93	
1				2. CD FEZ (Pers)	Ingekomen B. L. 11 4629 3 NOV. 1993		
1				3.			
1				4.			
1				5.			
1				6.			
afschift O ja O nee				Onderwerp: MR-formulier inz.: ontwerp-Besluit proceskosten bestuursrecht			
aant.	brief	naam	kamer	Meezenden x Besluit proceskosten bestuursrecht (+ bijl. + toelichting)			
				Overige aanwijzingen: Na ondertekening retour per EXPRESS			

Toelichting op het concept

Conform uw opmerking n.a.v. het overleg met [redacted] [redacted] 27/10/93 j.1.
Wilt u het MR-formulier ondertekenen?

NB doordat in een laat stadium nog problemen zijn over de financiële aspecten (zie § I.2 van de Toelichting), stel ik voor de stukken te doen agenderen voor de MR van 12 nov. a.s. (i.p.v. 5 nov.).

[redacted] 2/11-93

24.5.5

(CONCEPT)MINUUT
MINISTER VAN JUSTITIE, ONDERDEEL

Vóór vrijdag 16/7 12⁰⁰ by Minister 1

bijzondere behandeling:

resumptienr. 9

STAFDELING WETGEVING
PUBLIEKRECHT

Spoed

documenteren

889

Uit op

[15 JULI 1993

Ontworpen door (conciipiënt)

datum uitgaande brief

19 juli 1993

tel

kmnr

exhibitumnummer

nummer uitgaande brief

Ondertekenaar
Minister

Reg. AL/OD
AFGEDAAN

379774 / 93/6

dossiernummer

W1428 II/389124

paraaf in hiërarchische lijn

tel

kmnr

exhibitumnummer

ontvangen d'r TVC

14 JULI 1993

dagkopie

ja
15/7

visie vooraf (paraferen en dateren)

informatiekopie

1.

kmnr datum par.

aant naam

kmnr

DGR

1

1.

1

2.

1

3.

1

4. Voorlichting

5.

6.

7.

8.

9.

Na visie wordt konde terug naar
Wet publiekrecht

Onderwerp:

Adviesaanvragen inzake Proeve ontwerp-besluit
ex art. 8.2.6.9 Awb (proceskosten bestuurs-
recht)

Visie achteraf (paraferen en dateren)

kmnr

par

datum

medezenden:

1.

- Concept-besluit, met bijlage en nota van
toelichting

Overige aanwijzingen:

Na ondertekening minute retour

TOELICHTING OP HET CONCEPT

Evenals bij het concept-Besluit proceskosten belastingprocedures (wetsvoorstel 22 164, "Van Vught", van Financiën), is het raadzaam het "veld" te raadplegen over dit concept-Besluit proceskosten bestuursrecht. Over de inhoud van deze eerste proeve bestaat overeenstemming met BiZa. Als de aangezochte instanties tijdig hun advies uitbrengen, kan het ontwerp medio september naar de Raad van State. De tijdsplanning is krap, maar wij kunnen de adviesinstanties in vakantietijd niet minder dan 7 weken geven voor hun advies.

Wilt u de adviesaanvragen ondertekenen?

15/7-93-